श्रान्तं* । स्वꣳ ऊतं । तस्य मेऽग्निरुपद्रष्टा । वायुरुपश्रोता । आदित्यानुख्याता । द्यौः पिता ॥४॥ पृथिवी माता । प्रजापतिर्बन्धुः । य एवास्मि स मन् यजे" इति । हे 'देवाः', 'पितरः' पालयितारः, हे 'पितरः', 'देवाः' द्योतनात्मकाः, उभयविधा यूयं मद्विज्ञापनां शृणुतेति शेषः । 'योऽहमस्मि' पुरा वर्णाश्रमाभ्यां यादृशाचारोऽहमस्मि, 'स मन् यजे' तादृशाचार एव मन् मोचिताचारस्य लोपमकृत्वा युष्मान् यजे, किञ्च 'यस्यास्मि' यस्य पितुरहं पुत्रोस्मि, 'तं' पितरं, 'नान्तरेमि' तदीयस्याचारस्यान्तरायं न करोमि । अवश्यं पितुराचारं मनसापि न लङ्घयेदिति हि सर्व्वे वदन्ति तादृशस्य 'मे', यत् 'इष्टं', तत् 'स्वं', भवतु । इह लोके वषट्कारेण देवेभ्यो यत् 'दत्तं', तद्युष्मत्प्रसादात् परलोके भोगाय ममैव 'स्वं', भवतु । तथा दत्तं दक्षिणाद्रव्यादिकं मम 'स्वं', भवतु । 'पूर्त्तं' पक्वमन्नादि, पितृभ्योदत्तं मम 'स्वं', भवतु । 'श्रान्तं' ततो रूपेणानुष्ठितं मम 'स्वं', भवतु । तथा ऊतं स्वाहाकारेण दत्तं मम 'स्वं', भवतु । सर्व्वमेतद्यथा भवति तथा हे देवाः पितरः यूयमनुमन्यध्वं तस्य यथा कुर्व्वतो 'मे' अयम् 'अग्निः', 'उपद्रष्टा' समीपे स्थित्वा द्रष्टा, साक्षीत्यर्थः । अयं 'वायुः', 'उपश्रोता' समीपे स्थित्वा मद्वृत्तान्तं साक्षित्वेन शृणोति । 'आदित्यः', च 'अनुख्याता' मदीयस्य वृत्तान्तस्यानुक्रमेण ख्यापयिता । 'द्यौः', 'पिता' मम पितृस्थानीया, 'पृथिवी', च मातृस्थानीया 'प्रजा-

* श्रातं इति वा पाठः ।